

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΟΝΙΟ:
Εστιάζοντας στα Οικονομικά της
Υγείας στην Κρίση

Λυκούργος Λιαρόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Εκδήλωση Ιατρικού Συλλόγου Πατρών
19 Οκτωβρίου, 2010

Σύνοψη Παρουσίασης

- Είμαστε πολύ κοντά στην Έξοδο, αλλά θα χρειαστούμε χρόνια για πλήρη ανάκαμψη
- Η Υγεία δεν μπορεί να περιμένει, γιατί μας απειλή μία τρομακτική «βόμβα» νοσηρότητας
- Χρήματα θα υπάρξουν μόνο με αύξηση του ΑΕΠ, μετά το 2016. Συνεπώς απαιτείται άμεση βελτίωση σχέσης κόστους / αποτελέσματος, με **άμεση αναδιοργάνωση παντού**

Η Κρίση (και) ως «ευκαιρία»

- Δεν υπάρχουν (δανεικά) χρήματα, αλλά υπάρχει χρόνος για σχεδιασμό, αποφάσεις και δεσμεύσεις με χρονοδιάγραμμα.
- Το «δεν γίνεται» ακούγεται ... αστείο, μετά από όσα ... έγιναν. **Ας σκεφθούμε «έξω από το κουτί».** Ας μετρήσουμε και, κυρίως, ας σκεφθούμε.
- Ας συμφωνήσουμε στα βασικά:
  - Η Υγεία για τον πολίτη, όχι τους εργαζόμενους στην Υγεία
  - Η Πολιτεία οφείλει βασική κάλυψη με υπηρεσίες σε όλους, όχι μόνο σε όσους εργάζονται ή έχουν χρήματα
  - Θα κάνουμε ότι **πρέπει**, όχι ότι θέλουν κάποιοι.
  - Πολιτικό κόστος έχει η Αδράνεια, όχι η Δράση

Το “Story” της Κρίσης και η Υγεία:

- Εμείς «φέραμε» Μνημόνια και Τρόικα. Αν δεν μας «αρέσει», ας δούμε τι κάναμε πριν και τώρα
- Η «εγχείρηση πέτυχε» αλλά ο ασθενής (υγεία) πεθαίνει και μαζί του κινδυνεύουμε και εμείς
- Ρωσία – Αργεντινή 1990-2000: Ίδιο πρόβλημα (οικονομική κατάρρευση) άλλο αποτέλεσμα (στο προσδόκιμο ζωής). Γιατί;;
- Στην Κρίση σκοτώνουν δύο: Η φτώχεια, αλλά και ένα **ανεπαρκές** σύστημα υγείας.
- Το σύστημα υγείας ως αντικυκλικό – αναδιανεμητικό αλλά και παρεμβατικό «ανάχωμα» στην Κρίση.

Η «καταραμένη» 7ετία 2003-2009

- Συνολικό Πρωτογενές Έλλειμμα €50,4 δις
- Συνολική αύξηση ΔΔΥ €7,3 δις ή 14,5% του συνολικού πρωτογενούς ελλείμματος της χώρας
- Αύξηση του ΑΕΠ €58,6 δις. Η αύξηση στη ΔΔΥ ήταν το 12,5% της αύξησης του ΑΕΠ.
- Η Υγεία κατέστρεψε την οικονομία και «έβλαψε» το ίδιο το σύστημα υγείας.
- Η Τρόικα συνειδητοποίησε το ρόλο της Υγείας στην οικονομία. Για τους Υπουργούς Υγείας της περιόδου, πολύ αμφιβάλλω.

Πολλοί πολιτικοί απέτυχαν επειδή αδιαφόρησαν, δεν ήξεραν, ή δεν ... άντεξαν

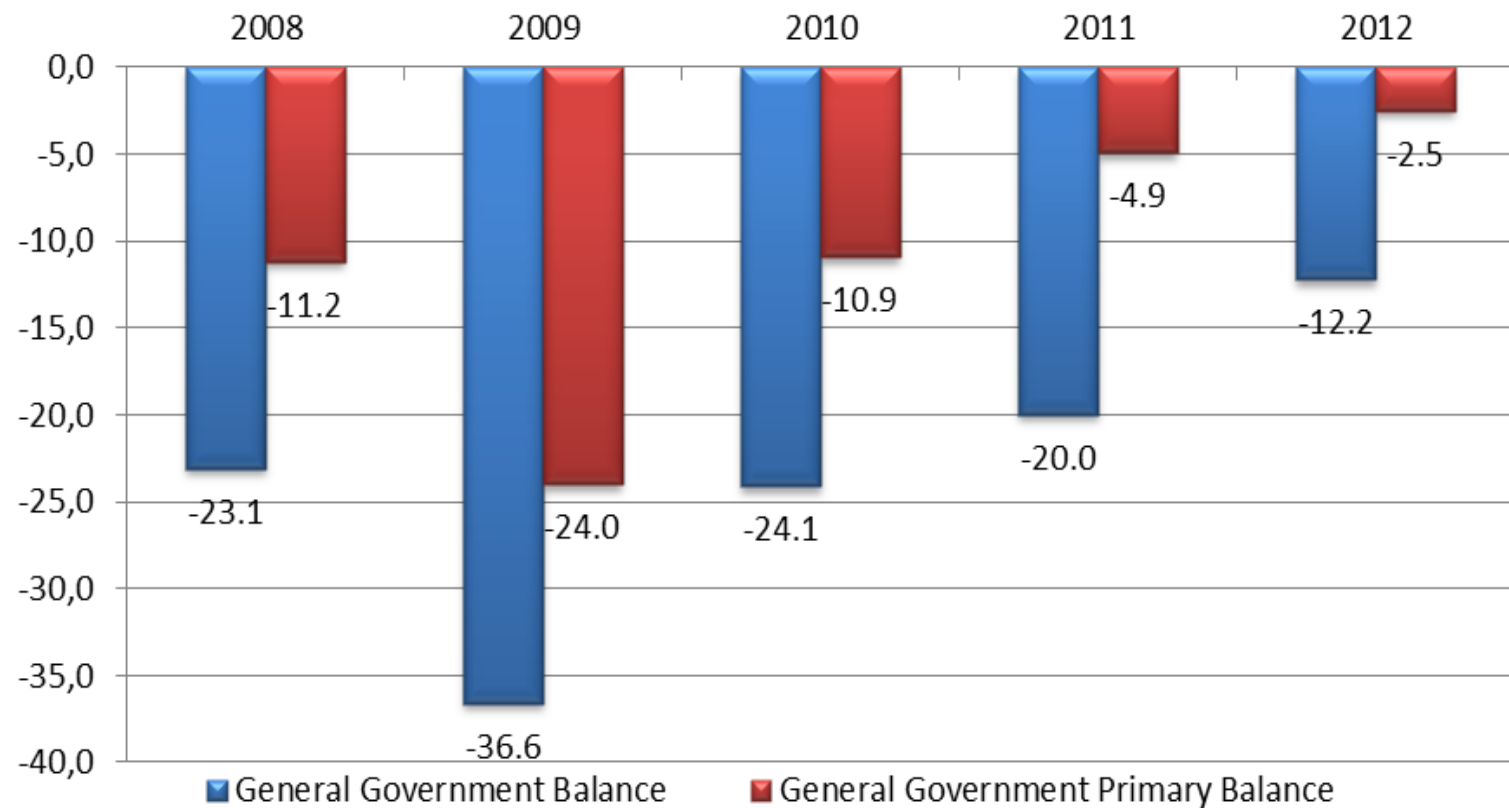
- Πρ. Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, σε συνέντευξή του (9/9/13) μίλησε για «ανάγκη μείωσης των δαπανών του ΕΟΠΥΥ». Χαρακτηριστικό παράδειγμα πολιτικών που αγνοούν βασικά μεγέθη του χώρου που ...,υποτίθεται ότι, «διοικούν».
- Με αυτή τη νοοτροπία μας, η Τρόικα μπορεί να ζητά ότι θέλει (και όσα μπορεί να ξέρει).
- Η αλήθεια είναι ότι ο ΕΟΠΥΥ δεν χρειάζεται ... «μείωση» δαπανών, αλλά αύξηση και, κυρίως, **ΑΝΑΚΑΤΑΝΟΜΗ** τους

Η Οικονομική Κατάσταση σήμερα

- Βρήκαμε τον «πάτο» με απώλεια ΑΕΠ €45 δις από το 2008 στο 2012
- Ανεργία στο 27%, ~ 1,5 εκατομμύρια
- Τα μισά μαγαζιά και επιχειρήσεις «έκλεισαν»
- Το «Ερώτημα» είναι: Θα υπάρξει ουσιαστική ανοδική πορεία, ή θα περιμένουμε στον πάτο την αναδιάρθρωση της κοινωνίας, πρώτα, και της οικονομίας μετά;;;;;

Πρωτογενές Πλεόνασμα το 2013; (€ δις -IMF)

General Government Fiscal Accounts 2008-2012
(bn euros)

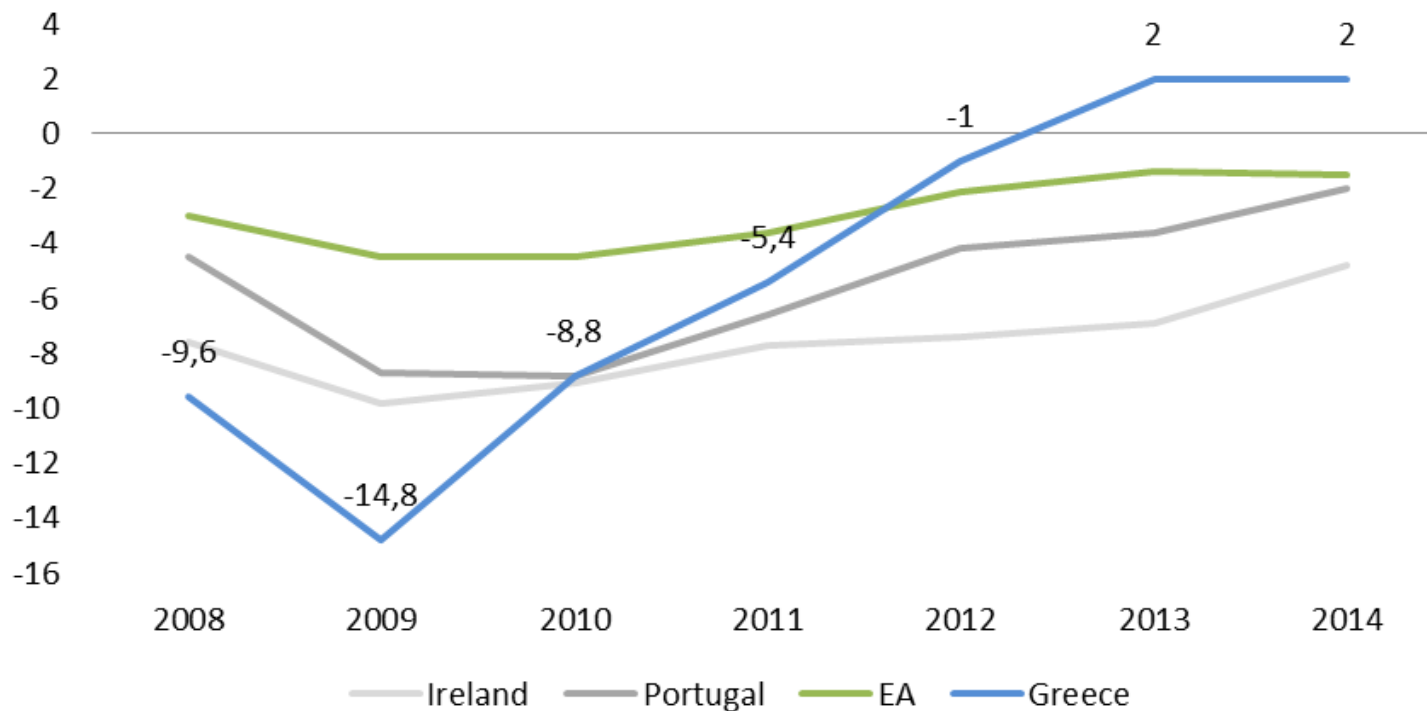

Διαρθρωτικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα 2008-2014

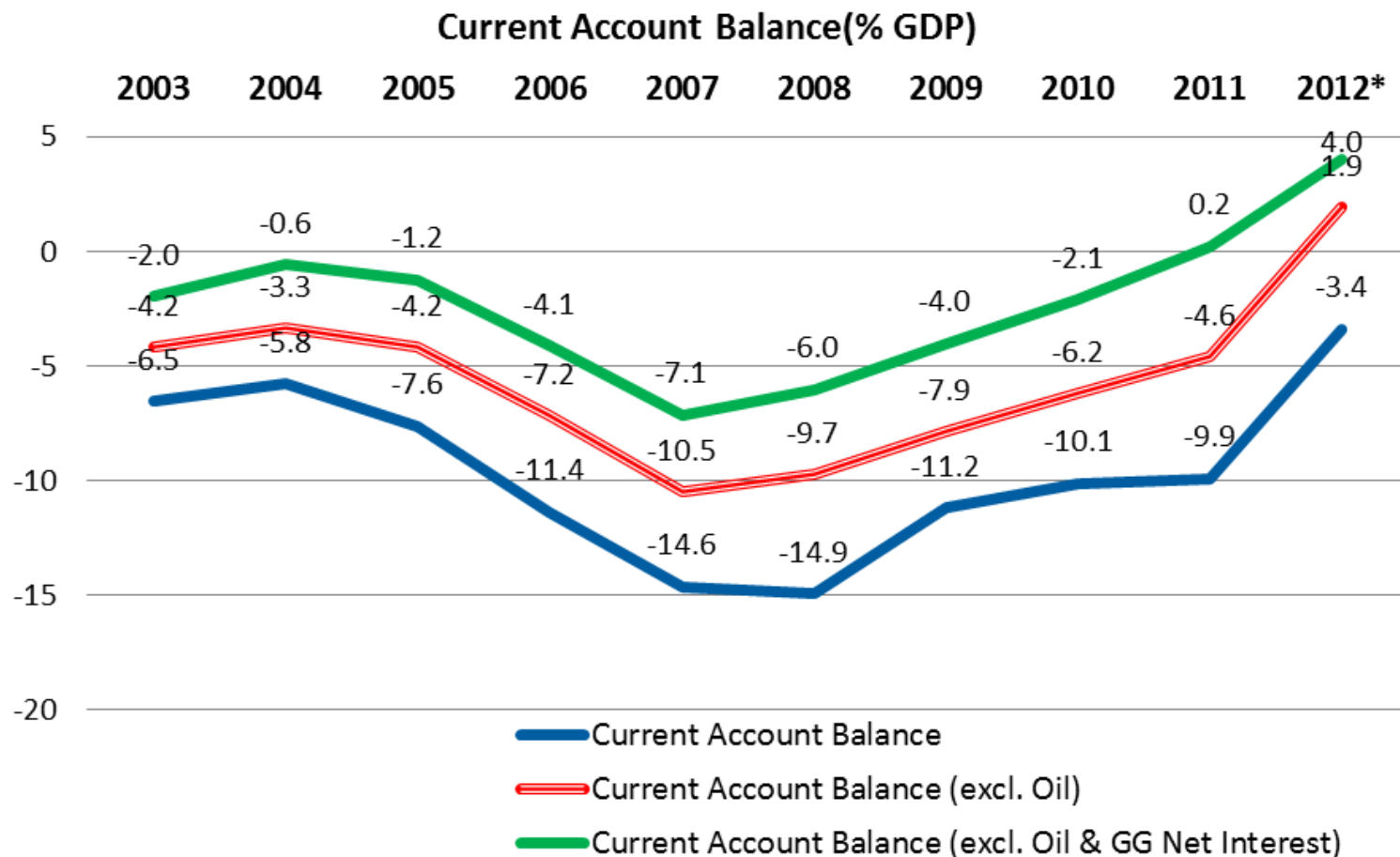
Source: European Commission, European Economic Forecast, Statistical Annex, Spring 2013

GRAPH 5
Structural Budget Balance,
General Government (% GDP)

Πλεόνασμα το 2013 στο Ισοζύγιο Συναλλαγών;;

Source: Bank of Greece, *tentative figures

Η Υγεία «έπαιξε» το ρόλο της: Η Προσαρμογή του Τομέα Υγείας - ΣΛΥ

	2009	2011	Διαφορά €	Διαφορά %
Συνολική Δαπάνη	23.194	18.780	4.414	-19,1%
Δημόσια Δαπάνη	16.114	12.385	3.729	-23,1%
Νοσοκομειακή	6.970	5.156	1.814	-26,1%
Εξωνοσοκομειακή	2.550	2.068	482	-18,1%
Φαρμακευτική	5.221	4.004	1.217	-23,3 %
Συνολική /Κεφαλήν	2.094	1.736	358	-11,1 %

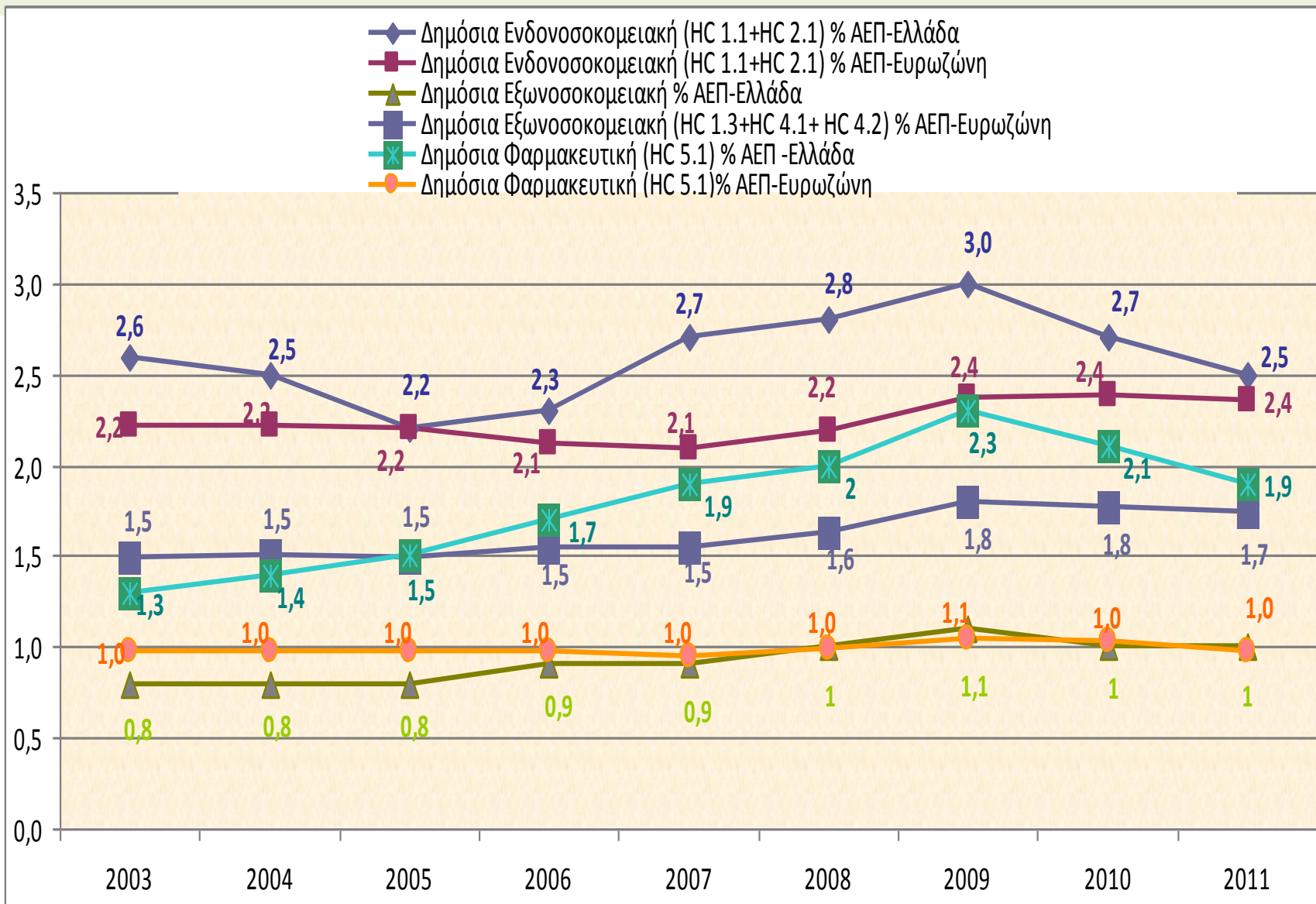
Τρέχουσα **Συνολική** Δαπάνη Υγείας Ελλάδα – Ευρωζώνη (2011-Ποσοστό ΑΕΠ)

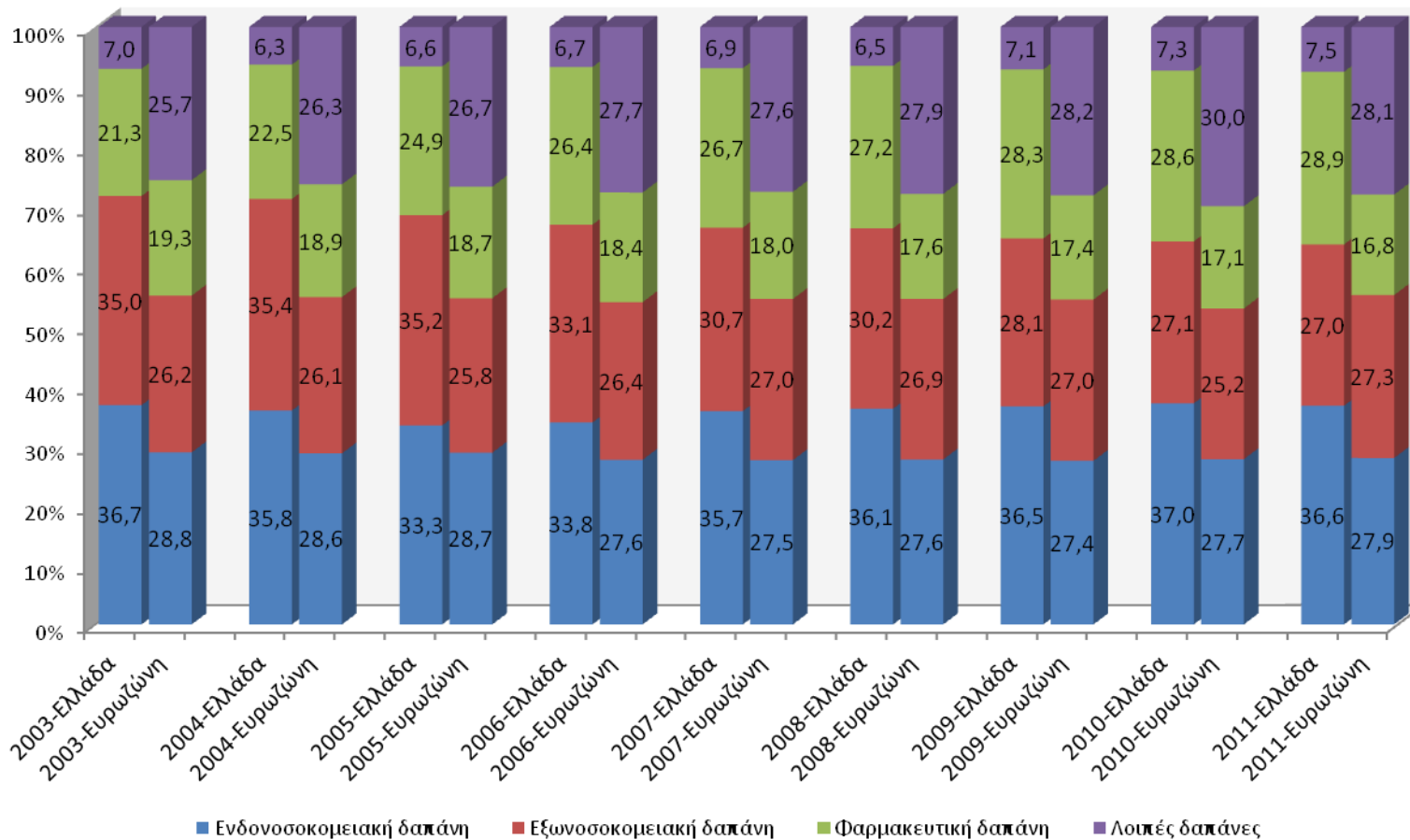
	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΥΡΩΖΩΝΗ
ΣΥΝΟΛΙΚΗ	9	9,1
Ενδονοσοκομειακή	3,3	2,6
Εξωνοσοκομειακή	2,4	2,4
Φαρμακευτική	2,6	2,6
Λοιπές	0,7	1,5

Τρέχουσα Δημόσια Δαπάνη Υγείας Ελλάδα – Ευρωζώνη (2011-Ποσοστό ΑΕΠ)

Δημόσια Δαπάνη	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΥΡΩΖΩΝΗ
Συνολική	5,9	6,9
Ενδονοσοκομειακή	2,5	2,4
Εξωνοσοκομειακή	1,0	1,7
Φαρμακευτική	1,9	1,0
Λοιπές	0,4	1,8

2003-2009: Το «ξεχείλωμα : Συγκρίσεις με Ε-Ζ

Εικόνα: Κατανομή των κυριότερων μορφών υγειονομικής φροντίδας ως % της συνολικής τρέχουσας δαπάνης υγείας σε Ελλάδα και Ευρωζώνη (2003-2011)

Πηγές: OECD Health Data Base 2013 & ΣΛΥ Ελλάδος

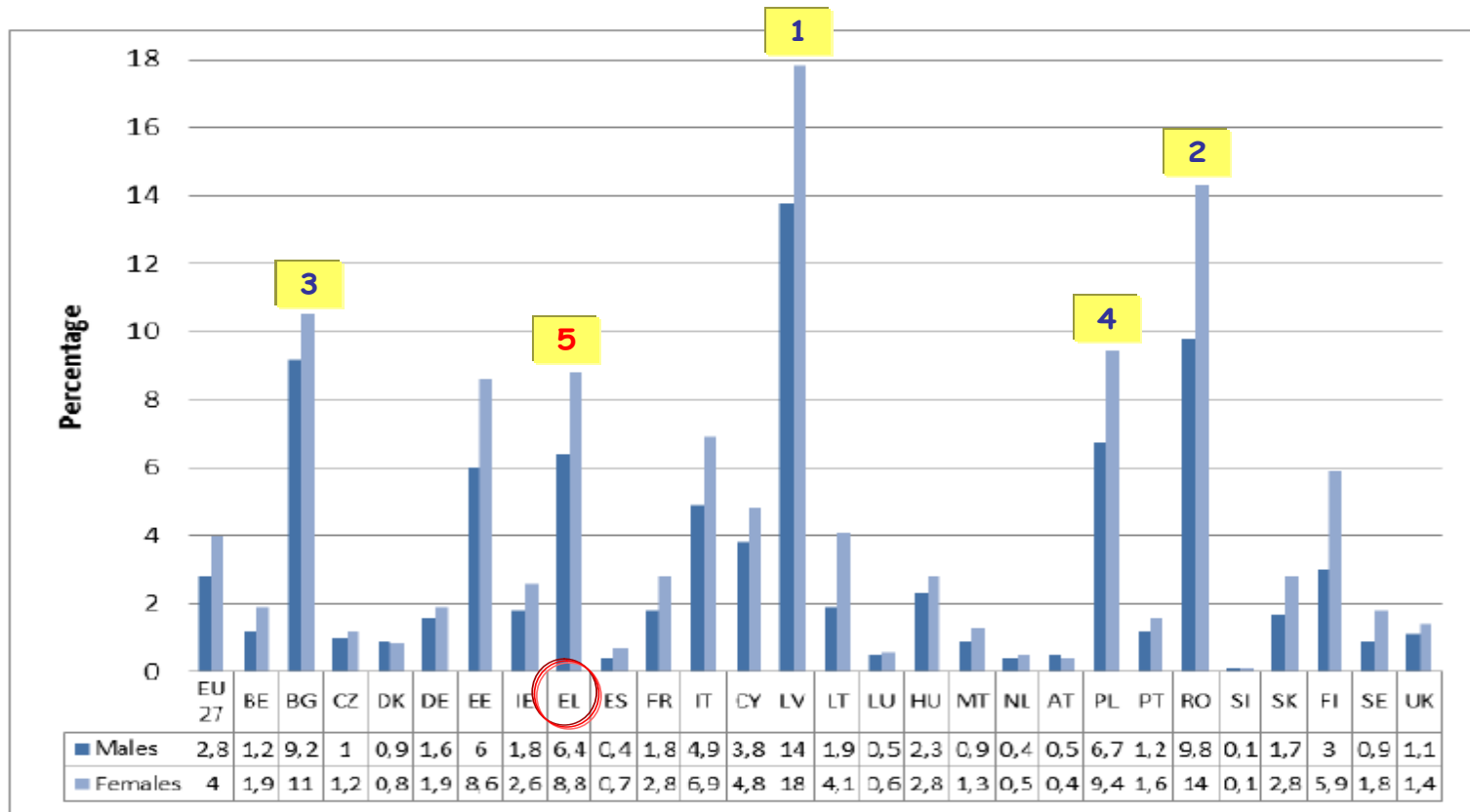
2003-11: Η Κατανομή των δαπανών και η αντίδραση στην κρίση, Σύγκριση E-Z, Ελλάδα

- Στην E-Z η **χαμηλότερη** δημόσια δαπάνη είναι η Φαρμακευτική, στην Ελλάδα είναι η Εξωνοσοκομειακή.
- Στην E-Z και στην Ελλάδα το **μεγαλύτερο** % της δημόσιας δαπάνης είναι στη νοσοκομειακή φροντίδα.
- Στην E-Z η Εξωνοσοκομειακή αυξάνει πολύ στο διάστημα της κρίσης 2007-2009.
- Στην Ελλάδα, η κρίση φέρνει μείωση στην ήδη πολύ χαμηλή δημόσια δαπάνη για εξωνοσοκομειακή φροντίδα, δηλαδή τη δευτερογενή πρόληψη
- Στην Ευρωζώνη οι «λοιπές δαπάνες» είναι η μεγαλύτερη κατηγορία. Αυτό εξηγεί τη διαφορά στην αποτελεσματικότητα και την ανθεκτικότητα του συστήματος.
- Στην Ελλάδα, το βάρος πέφτει στην ιδιωτική δαπάνη, που, λόγω κρίσης, δεν επαρκεί
- Απαιτείται **αύξηση** στη δημόσια δαπάνη για την πρόληψη

Αυτο-αναφερόμενη αδυναμία κάλυψης ανάγκης για ιατρική εξέταση λόγω περιορισμών στην πρόσβαση (δαπάνη, απόσταση, χρόνος) ανά φύλο, 2011

Source: European Commission: Report on health inequalities in the European Union, September 2013.

2009-2013: Τι πετύχαμε

- **Πρωτογενές έλλειμμα:** από €24 δις στο €-1 δις
- **Δαπάνες Υγείας:** Από €23,2 δις το 2009 σε €18,8 δις. το 2011.
  - Δημόσιες Δαπάνες Υγείας: Από 16,1 σε 12,4 δις
- **Θεσμικές και διαχειριστικές μεταβολές**
  - ΕΟΠΥΥ (Ίδρυση, αρχική λειτουργία με προβλήματα)
  - Ηλεκτρονική συνταγογράφηση (Επιτυχία)
  - Μείωση φαρμακευτικής δαπάνης (Επιτυχία)
  - Πληροφοριακό Σύστημα ΕΣΥΝΕΤ (θεσμοθέτηση, εγκατάλειψη)
  - Σύστημα Λογαριασμών Υγείας – ΣΛΥ (Ολοκλήρωση και μεταβίβαση ευθύνης σε ΕΛΣΤΑΤ)
  - Συγχωνεύσεις μονάδων, Κινητικότητα προσωπικού (σε εξέλιξη αλλά με καθυστέρηση)

Τι μένει για το 2013-2014; Πολλά!!

- Ολοκλήρωση θεσμικού περιβάλλοντος
  - ΕΟΠΥΥ , ΠΦΥ
  - Αλλαγή στη Χρηματοδότηση – Εθνική Ασφάλιση
- Ανασχεδιασμός Συστήματος Υγείας
  - Νοσοκομειακή φροντίδα – σύνδεση με Πρωτοβάθμια
  - Επείγουσα φροντίδα – Ούτε ένα πραγματικό ΤΕΠ στη χώρα
  - Μακροχρόνια φροντίδα– αποκατάσταση
  - Αποσαφήνιση στις σχέσεις δημόσιου – ιδιωτικού τομέα
- Εισαγωγή νέων διαχειριστικών εργαλείων - Τεχνολογίας
  - Χρέωση – πληρωμή χρηστών, Αποζημίωση προμηθευτών
  - Αποφυγή «διαρροής» πόρων, σύστημα χωρίς «χαρτιά»
  - Άμεση ένταξη στο γενικό εθνικολογιστικό σύστημα

Ο Νέος Ρόλος του ΕΟΠΥΥ: Μία συζήτηση με λάθος αντικείμενο: Οργανισμός Παροχής ή Πληρωμής;;

- Ζήτηση: Οι ανάγκες του πληθυσμού και το εισόδημα
- Προσφορά: Οι διαθέσιμοι ανθρώπινοι και υλικοί πόροι
- Πώς μπορεί ο ΕΟΠΥΥ να πληρώνει για π.χ. νοσοκομειακή περίθαλψη χωρίς να έχει λόγο και έλεγχο στη διαμόρφωση του κόστους (π.χ. ΚΕΝ);
- Πώς θα κατευθύνει Ο ΕΟΠΥΥ τη ζήτηση αν δεν ελέγχει την προσφορά; π.χ. με αδειοδότηση φορέων για διαγνωστικές εξετάσεις, ή άλλες υπηρεσίες

Το ζητούμενο είναι η ικανοποίηση της ζήτησης και η βελτίωση των υπηρεσιών υγείας, με συγκράτηση της Δημόσιας Δαπάνης στο 6-7% του ΑΕΠ. Αυτό, προφανώς, απαιτεί παρέμβαση τόσο στη ζήτηση όσο και στην προσφορά.

Τρεις καίριες Προϋποθέσεις επιτυχίας

- Αλλαγή του ρόλου του Υπουργείου Υγείας με μεταβίβαση όλων των **διαχειριστικών** αρμοδιοτήτων στον ΕΟΠΥΥ
- Καθιέρωση της **Εθνικής Ασφάλισης Υγείας** με φορολογικά έσοδα και κατάργηση εισφορών εργαζομένων και εργοδοτών
- Ένα Paperless Σύστημα. Καθιέρωση **ηλεκτρονικής κάρτας** για χρέωσης χρηστών και αποζημίωση προμηθευτών

1. Επιτελικός - πολιτικός ρόλος του Υπουργείου Υγείας: Αρμοδιότητες

- Στο συλλογικό επίπεδο
  - Η Κατάσταση της Υγείας του πληθυσμού. Κοινωνικό marketing για εκπαίδευση του κοινού στη χρήση υπηρεσιών
  - Εκπαίδευση και επαγγελματικά δικαιώματα επαγγελματιών υγείας
  - Φάρμακο, Νομοθεσία, αδειοδότηση, ΕΟΦ
  - Δημόσια Υγεία, Εμβολιασμοί, περιβαλλοντική υγεία
  - Πρωτογενής πρόληψη, αγωγή υγείας, ευπαθείς ομάδες
  - Πιστοποίηση, αξιολόγηση
- Σε Πολιτικό επίπεδο
  - Έγκριση Προϋπολογισμού του ΕΟΠΥΥ
  - Συνεργασίες ΕΟΠΥΥ με τον ιδιωτικό τομέα
  - Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Υπηρεσιών και υποδομών (ΣΔΙΤ), Ιατρικός Τουρισμός, Βιωσιμότητα ΕΟΠΥΥ
- Διορισμός Διοίκησης του ΕΟΠΥΥ με Διεθνή προκήρυξη.
  - Πιθανή αξιοποίηση υπηρεσιών Task Force για την οργάνωση του ΕΟΠΥΥ και των απαιτούμενων διαχειριστικών «εργαλείων»

2. Ασφάλεια Υγείας για όλους όχι Ασφάλιση για λίγους

- Με 30% ανεργία δε νοείται χρηματοδότηση της ασφάλισης υγείας από εισφορές της εργασίας (εργοδότες και εργαζόμενοι).
- Κατάργηση των εισφορών (6,75% των αποδοχών) και καθιέρωση Εθνικής Ασφάλισης Υγείας για όλους . Κέρδος η ενίσχυση:
  - Του οικογενειακού εισοδήματος
  - Της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας
- Ενιαίο «πακέτο για όλους με αξιοποίηση και της Ιδιωτικής Ασφάλισης.
- Κάλυψη από τον Κρατικό Προϋπολογισμό αναλογικά με το εισόδημα
- Συμμετοχή του χρήστη στο κόστος με κοινωνικά κριτήρια

Προκαταρκτική μελέτη μας δείχνει ότι οι ήδη διατιθέμενοι δημόσιοι πόροι επαρκούν, αλλά δεν χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά

3. Μείωση «απωλειών» του ΕΟΠΥΥ με τη χρήση χρεωστικής (ο πολίτης-χρήστης) και πιστωτικής (ο προμηθευτής) κάρτας

Η Πρότασή μου: Ανάθεση στον ΕΟΠΥΥ της διαχείρισης όλων των Υπηρεσιών Περίθαλψης. Πρωτοβάθμια, Νοσοκομειακή, Φαρμακευτική και άλλες. Ενδεικτικά:

- **Οργάνωση** ΕΟΠΥΥ σε Περιφερειακή βάση με ένταξη και των ΥΠΕ
- **Ανασχεδιασμός** Υπηρεσιών Περίθαλψης. Π.χ. Δημιουργία ΤΕΠ, οργάνωση ΠΦΥ και σύστημα εισαγωγής στο νοσοκομείο
- **Διαχείριση πόρων**. Μεταβολή στο μείγμα διοικητικών – υγειονομικών υπαλλήλων – νοσηλευτικού προσωπικού, Δεν νοούνται 24.500 διοικητικοί για 35.000 νοσηλευτές και 70.000 γιατρούς
- Αρμοδιότητα για κρίσεις και επιλογές διευθυντών κλινικών
- Συγχωνεύσεις – συνεργασίες νοσοκομείων
- e-prescription, e-procurement, θεραπευτικά πρωτόκολλα
- Επιλογή και αξιολόγηση διοικήσεων νοσοκομείων και μονάδων υγείας με αδιάβλητη διαδικασία.
- Διαχείριση Πληροφορίας. Π.χ. Δημιουργία ηλεκτρονικής χρεωστικής – πιστωτικής κάρτας και σύνδεση με σύστημα φορολογικής διοίκησης.

Οικονομικός Σχεδιασμός ΕΟΠΥΥ 2013-2014

- Το 6% του μειωμένου κατά 25% σημερινού ΑΕΠ δεν επαρκεί. Η αδιάκριτη μείωση της Δημόσιας Δαπάνης σημαίνει ιδιωτική δαπάνη για όποιον μπορεί, κάτι ηθικά απαράδεκτο.
- Άμεση Ταμειακή Ενίσχυση (2013) με €500 εκ. και αύξηση της Δημόσιας Δαπάνης, για πρόληψη με την ευρεία έννοια ίσως και πάνω από το 6% του ΑΕΠ.
- Επάνοδος στο 6% του ΑΕΠ το 2014 με αναδιάρθρωση του ΕΟΠΥΥ, ολοκλήρωση ηλεκτρονικής συντ/γράφησης και καθιέρωση πληρωμών μέσω κάρτας.
- Διεθνής προκήρυξη για το μάνατζμεντ του ΕΟΠΥΥ.

Άλλη μία Πρόταση για την ΠΦΥ:

- Ένταξη στον ΕΟΠΥΥ ως **υποχρέωση κάλυψης** όλου του πληθυσμού στην παρούσα φάση. Συνδυάζεται με τη δυνατότητα εξαίρεσης από τη δημόσια ασφάλιση, μέχρις ότου αποφασισθεί η Εθνική Ασφάλιση Υγείας
- Ο ΕΟΠΥΥ οργανώνεται (και) Περιφερειακά στις ΥΠΕ για τη διαχείριση και τον έλεγχο της προσφοράς.
- Ένταξη ΟΛΩΝ των γιατρών και άλλων επαγγελματιών που επιθυμούν να συμβληθούν, **αλλά με κριτήρια του ΕΟΠΥΥ**. Ταυτόχρονη δημιουργία επαγγελματικής διεξόδου σε όσους δεν πληρούν τα κριτήρια
- Αξιοποίηση (κάποιων) Πολυϊατρείων, με έμφαση στην πρόληψη και τη διάγνωση και πιθανή στέγαση γιατρών που το επιθυμούν. Δημιουργία **τοπικών Δικτύων** του ΕΟΠΥΥ
- Αξιοποίηση τεχνογνωσίας της ιδιωτικής ασφάλισης σε Ελλάδα και διεθνώς για τη λειτουργία δικτύων ολοκληρωμένης φροντίδας γιατρών – διαγνωστικών – νοσοκομειακής φροντίδας.

Συμπέρασμα: Η αλήθεια είναι μία και είναι ... οδυνηρή

- Η κρίση θα φέρει αλλαγές. Τεράστια η ευθύνη της Πολιτείας και των ηγεσιών.
- Η κοινωνία δεν αντέχει να συντηρεί συστήματα και συντελεστές παραγωγής για να παράγουν όσα, ότι, και όπως παράγουν ως τώρα.
- Η λύση είναι υποχρεωτική: Η κοινωνία πληρώνει για όσα χρειάζεται και τα κατανέμει σε όσους θέλουν και μπορούν να προσφέρουν αυτά που η κοινωνία χρειάζεται
- Η διαδικασία επιλογής είναι ιστορικά και ηθικά καθορισμένη. Είναι ο **ανταγωνισμός ποιότητας**